

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2021 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Ryszard Małecki

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Małgorzata Radomska-Stęplewska

Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Blumczyńska

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2021 roku w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w P.

przy udziale (...) spółka akcyjna z siedzibą w L.

o wpis hipoteki przymusowej

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od postanowienia Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu

z dnia 15 kwietnia 2020 r.

sygn. akt (...), (...)

postanawia:

oddalić apelację.

Małgorzata Radomska-Stęplewska Ryszard Małecki Ewa Blumczyńska

UZASADNIENIE

W dniu 18 października 2019 r. wpłynął wniosek o wpis hipoteki przymusowej do sumy 300.000,00 zł w dziale IV księgi wieczystej nr (...) na rzecz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w P. i na podstawie aktu notarialnego z dnia 15 kwietnia 2019 r. notariusza M. W. w P., Rep (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 3 września 2019 r., sygn. akt II Co 2191/19. Do wniosku dołączono dwa odpisy informacji odpowiadającej odpisowi aktualnemu z Rejestru Przedsiębiorców dotyczące wnioskodawcy oraz jego komplementariusza oraz pełnomocnictwo procesowe.

Postanowieniem z dnia 14 lutego 2020 r. referendarz sądowy oddalił wniosek z uwagi na brak dołączenia do wniosku dokumentu stanowiącego podstawę wpisu.

Wnioskodawca w terminie wniósł skargę na postanowienie referendarza sądowego.

Postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2020 r. wydanym w sprawie (...), (...) Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu oddalił wniosek (pkt 2.) i kosztami postępowania obciążył wnioskodawcę w zakresie poniesionym (pkt 2.).

Na podstawie ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy poczynił następujące rozważania:

Zdaniem Sądu wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie. Powołując się na pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2009 r. III CZP 80/09, wskazał, że jest związany stanem rzeczy wykazanym przez wnioskodawcę dokumentami przedłożonymi wraz z danym wnioskiem. Tymczasem wśród dokumentów przedłożonych wraz z wnioskiem brak było podstawy dokonaniażądanego wpisu.

Sąd wyjaśnił, że za przyjęciem poglądu, iż brak dołączenia dokumentu stanowiącego podstawę wpisu nie jest brakiem formalnym wniosku przemawia fakt, iż brak formalny wniosku jest przeszkodą do nadania mu biegu, a wniosek obarczony takim brakiem do czasu jego usunięcia w ogóle nie podlega merytorycznej ocenie sądu. Brakiem formalnym będzie w przypadku wniosku o wpis hipoteki np. nie wskazanie we wniosku wierzyciela czy sumy wnioskowanej hipoteki. Natomiast brak dołączenia dokumentu stanowiącego podstawę wpisu wymaga od sądu analizy merytorycznej w kontekście oceny jaki dokument będzie stanowił podstawę wpisu w stanie faktycznym obowiązującym w chwili złożenia wniosku. Dlatego też Sąd uznał, że brak dołączenia dokumentu stanowiącego podstawężądanego wpisu do wniosku stanowi podstawę jego oddalenia i brak było podstaw do wezwania do usunięcia braku formalnego wniosku z 18 października 2019 r., albowiem sam wniosek braków takich nie wykazywał.

Z uwagi na powyższe Sąd na podstawie art. 626⁹ k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku postanowienia wywiódł wnioskodawca.

Apelujący reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika zaskarżył orzeczenie w całości, zarzucając Sądowi Rejonowemu zarzucił naruszenie:

1. art. 626⁽⁹⁾ k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i oddalenie wniosku o wpis hipoteki przymusowej wskutek błędnego przyjęcia, że niezłączenie do wniosku dokumentu stanowiącego podstawę wpisu, którym był akt notarialny z dnia 15 kwietnia 2019 roku sporządzony przez notariusza M. W., rep. (...), opatrzony klauzulą wykonalności nadaną postanowieniem referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym Poznań - Stare Miasto w Poznaniu z dnia 3 września 2019 roku w sprawie II Co 2191/19, stanowi o braku podstaw do dokonania wpisu lub jest przyczyną uniemożliwiającą jego dokonanie, podczas gdy jest to jedynie brak formalny wniosku, który winien skutkować wydaniem zarządzenia o jego zwrocie na podstawie przepisu art. 130^(1a) § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.,

2. art. 130^(1a) § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie i niewydanie zarządzenia o zwrocie wniosku o wpis hipoteki przymusowej z uwagi na niedołączenie do niego przez wnioskodawcę dokumentu stanowiącego podstawę wpisu, którym był akt notarialny z dnia 15 kwietnia 2019 roku, sporządzony przez notariusza M. W., rep. (...), opatrzony klauzulą wykonalności nadaną postanowieniem referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym Poznań - Stare Miasto w Poznaniu z dnia 3 września 2019 roku w sprawie II Co 2191/19, które to uchybienie winno być kwalifikowane jako brak formalny wniosku o wpis, nie zaś jako podstawa do jego oddalenia.

Mając na uwadze powyższe apelujący wniósł o:

I. uwzględnienie apelacji i zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez wydanie przez Sąd zarządzenia o zwrocie wniosku złożonego w biurze podawczym dnia 18 października 2019 r. w trybie przepisu art. 130^{1a} § 1 k.p.c.,

II. stwierdzenie, że wydając zaskarżone orzeczenie Sąd dopuścił się oczywistego naruszenia prawa,

III. zwrot wnioskodawcy uiszczonej opłaty od apelacji.

W odpowiedzi na apelację uczestnik działając przez swojego zarządcę wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na swoją rzecz kosztów postępowania przed Sądem II instancji według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w całości podziela – przyjmując je za własne – ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji, jak i oparte na nich rozważania natury prawnej, uznając za zbędne ich powielanie.

Zakres kognicji sądu wieczystoksięgowego jest ograniczony. Zgodnie z treścią art. 626⁸ § 1 k.p.c., wpisy w księdze wieczystej są dokonywane tylko na wniosek i w jego granicach, które wyznacza żądanie wniosku i jego podstawa faktyczna. Stosownie do art. 626⁸ § 2 k.p.c., określającego kognicję sądu rozpoznającego wniosek o wpis, sąd bada jedynie treść i formę wniosku, dołączonych do wniosku dokumentów oraz treść księgi wieczystej.

Z uwagi na powyższe również czynności Sądu odwoławczego ograniczają się do oceny, czy w świetle dokumentów załączonych do wniosku i treści księgi wieczystej wpis, bądź jego odmowa przez sąd pierwszej instancji była uzasadniona.

Decydujące znaczenie dla tej oceny, jak trafnie wskazał Sąd I instancji, ma stan rzeczy istniejący w chwili złożenia wniosku, którym sąd rozpoznający wniosek o wpis jest związany. Dokumenty stanowiące podstawę wpisu są przy tym składane równocześnie z wnioskiem o wpis, a to oznacza, że w zasadzie podstawą orzekania sądu wieczystoksięgowego jest stan rzeczy z chwili złożenia wniosku. Wpis może nastąpić jako łączny rezultat złożenia i zbadania wniosku, dokumentów i treści księgi wieczystej; od daty prawidłowego złożenia wniosku liczą się skutki prawne dokonane na jego podstawie wpisu. Przedmiotem posiedzeń jest badanie dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę i treści księgi wieczystej. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2009 r., III CZP 80/09)

Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że niedołączenie do wniosku wieczystoksięgowego załącznika wymienionego we wniosku mającego stanowić podstawę wpisu nie jest brakiem formalnym podlegającym usunięciu na podstawie art. 130 kpc. w zw. z 13 § 2 kpc. W takim wypadku sąd oddał wniosek o wpis. Sąd podziela analogiczne stanowisko tej części judykatury, która wskazuje, że niedołączenie do pozwu dokumentu wymienionego jako załącznik nie stanowi braku formalnego pozwu – por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 4 września 2012 r., I ACz 1196/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13 stycznia 2016 r., III AUa 2061/14. Dodatkowo w postępowaniu wieczystoksięgowym nie stosuje się 130 kpc. nawet w sytuacji, gdy dokument został wymieniony jako załącznik i podstawa wpisu, ale znajduje się w aktach innej księgi wieczystej. Sąd ocenia wyłącznie dokumenty załączone do wniosku w dacie jego wniesienia.

Jak wynika z powyższych rozważań natury ogólnej, w rozpoznawanej sprawie Sąd powinien był rozpoznać wniosek złożony 18 października 2019 r. na podstawie jego treści, dokumentów załączonych do tego wniosku i treści księgi wieczystej na dzień złożenia wniosku. Okolicznością bezsporną pozostaje niedołączenie przez wnioskodawcę aktu notarialnego z dnia 15 kwietnia 2019 r. notariusza M. W. w P., Rep (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 3 września 2019 r., sygn. akt II Co 2191/19, który miał stanowić podstawę żadanego wpisu.

Argumentacja apelującego odwołująca się do zakwalifikowania powyższego braku jako brak formalny obligujący Sąd I instancji do zastosowania sankcji wyrażonej w art. 130^{1a} § 1 k.p.c. jest wynikiem niewłaściwego rozumienia normy art. 626⁸ § 2 k.p.c. i jako tak była chybiona. Przypomnieć należy, że w myśl art. 626² § 3 k.p.c., do wniosku wnioskodawca powinien dołączyć dokumenty stanowiące podstawę wpisu w księdze wieczystej. Zgodnie z art. 626⁹ k.p.c., Sąd oddał wniosek, jeżeli brak jest podstaw albo istnieją przeszkody do jego dokonania. Nie budziło wątpliwości Sądu odwoławczego, że art. 626² § 3 k.p.c. należy interpretować w powiązaniu z art. 626⁸ § 2 k.p.c. Taka interpretacja wyklucza zaś zasadność poglądu, zgodnie z którym sąd wieczystoksięgowy miałby uruchamiać postępowanie naprawcze przewidziane przepisem art. 130^{1a} k.p.c., by uzyskać od wnioskodawcy dokumenty konieczne do dokonania wpisu. Postępowanie naprawcze będzie zasadne tylko w odniesieniu do braków formalnych pisma w postępowaniu wieczystoksięgowym, do których nie należy brak przedłożenia właściwego do dokonania wpisu dokumentu.

Rozstrzygnięcie w rozpoznawanej sprawie powinno być dokonane z uwzględnieniem kognicji sądu wyznaczonej w art. 626⁸ § 2 k.p.c. Ocenie Sądu podlegało zatem, czy dokumenty załączone do wniosku z dnia 18 października 2019 r. i wskazane w treści tego wniosku jako podstawa dokonania żadanego wpisu stanowiły taką podstawę.

Wszelkie dokumenty niezbędne do dokonania wpisu powinny zostać załączone do wniosku. Jednoznaczne brzmienie art. 626⁹ k.p.c. nakazuje w wypadkach w nim wskazanych wprost oddalenie wniosku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 października 2014 r., V CSK 573/13).

Nieuprawnione jest traktowanie przeszkody do wpisu w rozumieniu art. 626⁹ k.p.c. jako braku formalnego wniosku. Brak formalny to brak wniosku jako pisma procesowego i możliwość usuwania takiego braku na podstawie wezwania, przy odpowiednim (art. 13 § 2 k.p.c.) zastosowaniu art. 130 k.p.c. (względnie art. 130^{1a} k.p.c.) istotnie dopuszcza się. Nie o takim jednak braku mowa jest w art. 626⁹ k.p.c., który ma zastosowanie w sytuacji, gdy wniosek nie może być uwzględniony z powodu braku podstaw lub istnienia innych przeszkód do wpisu, jak w rozpoznawanej sprawie. W podobnym tonie wypowiedział się Sąd Najwyższy w postanowieniu z 9 marca 2004 r., V CK 448/03.

Sąd Okręgowy nie podziela wykładni, w myśl której braki w zakresie przedłożenia dokumentów potrzebnych do dokonania wpisu mogłyby być traktowane jako brak formalny wniosku o wpis. Takich dokumentów, koniecznych do dokonania wpisu w dziale IV księgi wieczystej, wnioskodawca nie przedłożył wraz z wnioskiem o wpis złożonym 18 października 2019 r., co było niesporne.

Na zakończenie wymaga przypomnienia, że w postępowaniu wieczystoksięgowym obowiązuje daleko posunięty formalizm, celowo utrzymywany nieustannie przez ustawodawcę. Stąd też niedołączenie właściwego dokumentu do wniosku o wpis w księdze wieczystej nie stanowi braku formalnego wniosku. W takiej sytuacji sąd wieczystoksięgowy powinien oddalić wniosek na podstawie art. 626⁹ k.p.c. w zw. z art. 626² § 3 k.p.c.

Podsumowując powyższy wywód stwierdzić należy, iż wywiedziona przez wnioskodawcę apelacja nie zawierała zarzutów, mogących podważyć rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego, w związku z czym, jako bezzasadna, podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Małgorzata Radomska-Stęplewska Ryszard Małecki Ewa Blumczyńska